

**მიწის მართვის სოციალურ-პოლიტიკური
საკითხები**

DOI - 10.36962/ecs105/1-2/2022-07

პაატა კოლუაშვილი

სტუ პროფესორი

paata_koguashvili@hotmail.com

ანა ჭიპაშვილი

სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

საუკუნეების მანძილზე კაცობრიობა მიიჩნევდა, რომ ყველა ცოცხალი არსება, ასევე ბუნებრივი რესურსი, გაჩენილი იყო და არსებობდა მის საკეთილდღეოდ და მათი გამოყენება შესაძლებელი იყო ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე. ადამიანთა ასეთმა მიდგომამ გარემოს ძალიან დიდი ზიანი მიაყენა.

კლიმატური ცვლილებები, ჰაერის დაბინძურების მაღალი დონე, რესურსების ამოწურვის საფრთხე და ა.შ. – ეს ის პრობლემებია, რის გამოც მსოფლიომ გადანყვიტა გადაეხედა განვითარების კლასიკური გეგმისთვის და ეზრუნა ხვალინდელ დღეზე, მომავალი თაობების ჯანმრთელობასა და კეთილდღეობაზე.

მდგრადი განვითარება არის საზოგადოების განვითარების სისტემა, რომელიც საზოგადოების ეკონომიკური განვითარებისა და გარემოს დაცვის ინტერესების გათვალისწინებით უზრუნველყოფს ადამიანის კეთილდღეობას, ცხოვრების დონის ხარისხის ზრდას და მომავალი თაობების უფლებას, ისარგებლონ შექცევადი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ცვლილე-

ბებისაგან მაქსიმალურად დაცული ბუნებრივი რესურსებითა და გარემოთი. ეს არის ეკონომიკური ზრდის ისეთი ფორმა, რომელიც უზრუნველყოფს საზოგადოების კეთილდღეობას და ეფუძნება პრინციპს, რომლის თანახმად, დღევანდელი მოთხოვნილებები უნდა დაკმაყოფილდეს ისე, რომ საფრთხე არ შეექმნას მომავალ თაობებს. გულისხმობს პირობების შექმნას გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარებისათვის გარემოს დაცვის საკითხების მაქსიმალური გათვალისწინებით.

მიიჩნევენ, რომ **მდგრადი განვითარება** უნდა იყოს ეკონომიკურად ხელსაყრელი, სოციალურად სამართლიანი და გარემოსთვის დამზოგავი.

საკვანძო სიტყვები: მინის მართვა, მინის ადმინისტრირება, მინის პოლიტიკა.

ძირითადი ტექსტი

მინის ეფექტურად მართვა და მინის რესურსების რაციონალურად გამოყენება ერთ-ერთი აქტუალური პრობლემაა მსოფლიოს ყველა ქვეყნისთვის. წარმოების სხვა საშუალებებისაგან განსხვავებით, მინის განაწილება და გამოყენება უფრო ღრმა საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ურთიერთობებს ეხება და საჭიროებს სპეციალურ საკანონმდებლო რეგულირებას. ქვეყნებს, რომლებსაც აქვთ მინის, როგორც წარმოების ძირითადი საშუალების მაქსიმალური უკუგებით გამოყენების აგრარული პოლიტიკა, როგორც წესი გადაწყვეტილი აქვთ საკუთარი მოსახლეობის სურსათით უზრუნველყოფის პრობლემა.

მინას გავლენა აქვს სოციალურ ურთიერთობებზე, საზოგადოების მორალურ და ფსიქოლოგიურ კლიმატზე. მასთან არის დაკავშირებული სოციალური კონფლიქტები, და პოლიტიკური ძალაუფლების არსებობაც. სოციალური თვალსაზრისით, იგი საცხოვრებელი ადგილი და ადამიანის თვითგამოხატვის საშუალებაა. პოლიტიკურად კი დაკავშირებულია ქვეყნის უსაფრთხოებასთან.

ეკონომიკასა და სოციალურ ცხოვრებაში მრავალი განსხვავებული თვისებით და როლით, მინა უნდა იყოს მართვადი, რე-

გულირებადი და ადმინისტრირებული ისე, რომ ზიანი არ მიადგეს გარემოს და ხელი შეეწყოს სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებას. როგორ ხდება ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილება და კონკურენტული ინტერესების გადანონვა და ბალანსი, ეს დამოკიდებულია თითოეული ქვეყნის პოლიტიკაზე, კანონებზე, სტრატეგიებსა და მექანიზმებზე, რომლებიც ავლენენ მათ პრიორიტეტებს. აღნიშნულის შესრულების გზა, ფუნდამენტურად არის დამოკიდებული იმაზე, თუ როგორ იქმნება და ფუნქციონირებს ამა თუ იმ ქვეყნის მიწის მართვის სისტემა.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია მიწის მდგრად მართვას (sustainable land management (SLM)) განმარტავს, როგორც „მიწის რესურსების, ნიადაგის, წყლის, ცხოველების და მცენარეების გამოყენებას პროდუქციის წარმოებისთვის, რომელიც აკმაყოფილებს ადამიანის ცვალებად მოთხოვნილებებს და ერთდროულად უზრუნველყოფს ამ რესურსების გრძელვადიანი პროდუქტიული პოტენციალისა და მათი ეკოლოგიური ფუნქციის შენარჩუნებას.“.

მიწათსარგებლობის სისტემის პროდუქტიულობა და მდგრადობა განისაზღვრება მიწის რესურსების, კლიმატის და ადამიანის საქმიანობის ურთიერთქმედებით. განსაკუთრებით კლიმატის ცვლილებისა და ცვალებადობის პირობებში, მიწის სწორი გამოყენების არჩევა მოცემული ბიოფიზიკური და სოციალურ-ეკონომიკური პირობებისთვის. მიწის მდგრადი მართვის (SLM) დანერგვა აუცილებელია მიწის დეგრადაციის მინიმუმამდე შესამცირებლად, დეგრადირებული მიწების რეაბილიტაციისთვის, მიწის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველსაყოფად (მაგ. წყალი და ბიომრავალფეროვნება).

SLM დაფუძნებულია ოთხ პრინციპზე:

- მიზნობრივი პოლიტიკა და ინსტიტუციური მხარდაჭერა, მათ შორის SLM-ის მიღებისა და შემოსავლის გამოუმუშავების წამახალისებელი მექანიზმების შემუშავება ადგილობრივ დონეზე;
- მონაწილეობითი მიდგომები მიწის მომხმარებელთა მიმართ;

- მეურნეობებში და ეკოსისტემის მასშტაბით ბუნებრივი რესურსების ინტეგრირებული გამოყენება;

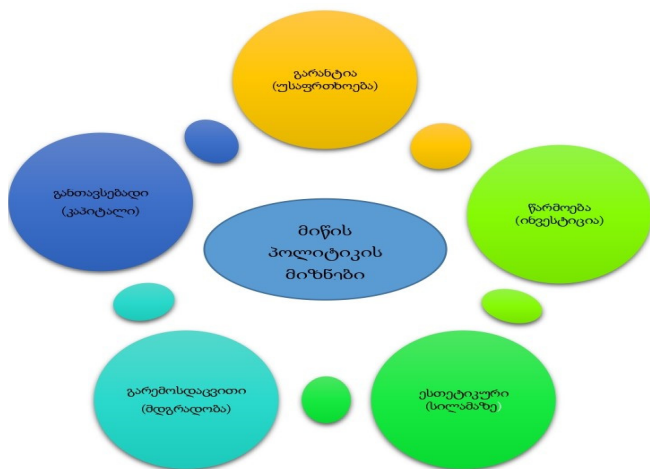
- მრავალდონიანი, მრავალმხრივი ჩართულობა და პარტნიორობა ყველა დონეზე – მიწის მომხმარებლები, ტექნიკური ექსპერტები და პოლიტიკის შემქმნელები.

მიწის მართვის სისტემა მთლიანობაში აგებულია განსაზღვრული და ურთიერთდაკავშირებული ნაწილებისგან. ამ ელემენტებმა (ნაწილებმა) უნდა იმუშაონ ერთად, რათა მიაღწიონ იმ მიზნებს, რომლებიც ასახულია მიწის პოლიტიკასა და მიწის მართვის სტრატეგიებში. მიწის მართვის სისტემები უზრუნველყოფენ ქვეყანას მიწის პოლიტიკისა და მიწის მართვის სტრატეგიების განსახორციელებლად საჭირო საშუალებებით, რათა მიღწეულ იქნეს მდგრადი განვითარება.

მიწის მმართველობა გულისხმობს ყველა პროცესს და ქმედებას, რომელიც დაკავშირებულია მიწის ინსტიტუციებთან, მიწის პოლიტიკიდან დაწყებული მიწის მართვით დამთავრებული, ასევე აღსრულებასა და განხორციელებას.

მიწის მართვა უნდა განხორციელდეს მიწასთან დაკავშირებული ეროვნული პოლიტიკის საერთო კონცეფციის შესაბამისად. ამასთან, ის აუცილებლად უნდა იყოს თანმიმდევრული და უნდა ეფუძნებოდეს მულტიდისციპლინურ მიდგომას. მასში ჩართული უნდა იყოს ყველა სახელმწიფო ინსტიტუტი და საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, მათ შორის უნდა არსებობდეს კარგი კოორდინაცია. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ადგილობრივ და ცენტრალურ ინსტიტუტებს შორის კოორდინაციამ უფრო ეფექტური უნდა გახადოს პოლიტიკა, რომლის ფარგლებშიც უნდა ხდებოდეს პრობლემების გამოვლენა და მათი ერთობლივი გადაჭრის გზების დასახვა.

ნებისმიერ ქვეყანაში მიწის მართვა ხორციელდება ეროვნული პოლიტიკის საფუძველზე. ის განსაზღვრავს, თუ რა მიზნებს უნდა ემსახურებოდეს იგი, რა გზებით და საშუალებებით უნდა განხორციელდეს და რა შედეგების მიღება არის გათვალისწინებული. არ არსებობს ერთიანი მიდგომა ყველა ქვეყნისათვის. თითოეული ქვეყანა თავისი გამოცდილებით, შეცდომებისა და

სურ.: N1 მიწის პოლიტიკის მიზნები (მარკ მარკარტი - მიწის პოლიტიკა და მიწის ადმინისტრირება, 2012 წ.)

წარმატებების ანალიზის გზით ახორციელებს მიწის პოლიტიკის სრულყოფას.

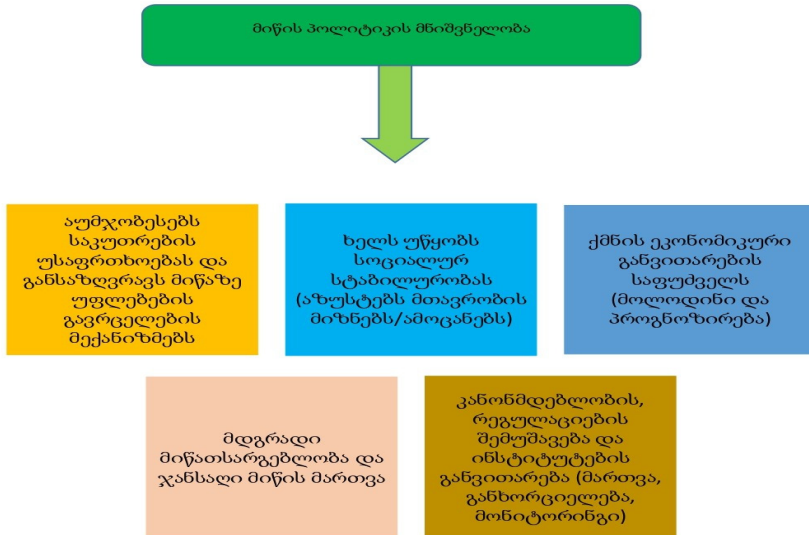
მიწის პოლიტიკა ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საფუძველია. ის განსაზღვრავს სოფლის მეურნეობის განვითარებისა და მართვის მიმართულებებს. მიწის რესურსები, მისი განსაკუთრებული მნიშვნელობის შედეგად, წარმოების ძირითადი საშუალების როლს თამაშობს. აქედან გამომდინარე, სოფლის მეურნეობის მოწყობა, ინფრასტრუქტურის განვითარება, ურბანული მართვა და სხვა ინსტიტუციური საკითხები, დამოკიდებულია მიწის სახელმწიფო მართვის პოლიტიკაზე.

მიწის პოლიტიკის ერთ-ერთი მიზანია მიწასთან დაკავშირებული ურთიერთობებისას სუბიექტთა განსხვავებული ინტერესების შერწყმის გზების მოძებნა, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს თანასწორობა და ეკონომიკური ეფექტიანობა, ისეთი პოლიტიკური ცვლილებების გატარება, რომელიც განმუხტავდა საზოგადოების რადიკალურ ზეწოლას მიწების განაწილებასა

და გამოყენებაში და საბოლოოდ უზრუნველყოფდა როგორც ქალაქად, ასევე სოფლად კეთილდღეობის ზრდას.

მინის პოლიტიკა პირდაპირ ან ირიბად გამოხატავს სახელმწიფოს, მის მოქალაქეებსა და ადგილობრივ თვითმმართველობას შორის ძალაუფლების განაწილების პოლიტიკურ არჩევანს. იგი გულისხმობს სახელმწიფო და მუნიციპალიტეტების კერძო სექტორთან, ფერმერებთან თანამშრომლობას.

მინის საკითხები დიდ გავლენას ახდენს ადამიანების ცხოვრებაზე და ეს ურთიერთდამოკიდებულება კომპლექსურია. კარგმა მინის პოლიტიკამ ნათლად უნდა დასახოს პრიორიტეტები იმის მიხედვით, როგორ უნდა იყოს ხელმისაწვდომი და გამოყენებული მინის რესურსები, ხოლო მიწიდან მიღებული შემოსავალი განაწილებული. აღნიშნული საკითხები მნიშვნელოვანი და ამავე დროს რთულად გადასაწყვეტია. მინების ხელმისაწვდომობა, სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარება, მინების გამოყოფა და გამოყენება მოიცავს რიგი საკითხების რეგულირებას, რომელთაგან უმნიშვნელოვანესია ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი

სურ.: N2 მინის პოლიტიკის მნიშვნელობა

აქტივიდან – მიწიდან მიღებული სარგებლის განაწილება.

მიწის მართვა უმეტესწილად ხორციელდება ხელისუფლების მეშვეობით, მაგრამ „მართვა“ გარკვეულ დონეზე უნდა უკავშირდებოდეს საზოგადოების საზედამხედველო როლს. მიწის მართვა წარმოადგენს სტრატეგიებს, რომლებიც შემუშავებულია მიწის პოლიტიკის მიერ დასახული პრიორიტეტების შესაბამისად. მას ხშირად იყენებენ მიწის ადმინისტრირების ნაცვლად, მაგრამ ის რეალურად განსხვავებული დონის რეგულირებაა. მართვა სტრატეგიული დონეა, რადგან ამ დონეზე მუშავდება პოლიტიკის განხორციელების სტრატეგიები. მეორეს მხრივ, „ადმინისტრირება“ გულისხმობს დასახული ამოცანების განხორციელების გზების მოძიებასა და მათ განხორციელებას. მართვის დონე უკავშირდება პოლიტიკის ხედვის განხორციელების მიზნებს და უფრო ფართოა, ვიდრე ადმინისტრირება.

მართვის საფეხური იძლევა გარკვეული ქმედებების განხორციელების საშუალებას და ზღუდავს გარკვეული მოქმედებების შესრულებას. ის არის როგორც ნების დამრთველი, ასევე პრევენციული. მიწის კარგი, რენტაბელური მართვა მოითხოვს ყველა შესაბამისი უწყების ფუნქციებსა და სექტორებს შორის კოორდინაციას. ის საჭიროებს ინტერდისციპლინარულ მიდგომებსა და სპეციალურ ცოდნას, რადგან წესების შედგენის პროცესი და მათი შესრულების უზრუნველყოფა მოიცავს პოლიტიკურ, ტექნიკურ და სოციალურ საკითხებს.

მიწის მართვის თანამედროვე თეორიის ქვაკუთხედია მიწის მართვის პარადიგმა, რომელშიც მიწის საკუთრება, შეფასება, გამოყენება და განვითარება განიხილება ერთ მთლიანობად, როგორც არსებითი და თანამდევი (ყველგანმყოფი) ფუნქციები – წარმოდგენილი ორგანიზებული საზოგადოებების მიერ. ამ პარადიგმის ფარგლებში თითოეული ქვეყანა მიწის პოლიტიკის მიზნებს ახორციელებს სხვადასხვა ტექნიკისა და ინსტრუმენტების გამოყენებით, რათა მართოს მიწა და სხვა ბუნებრივი რესურსები.

პარადიგმა საშუალებას აძლევს მიწის მართვის სისტემებს (LAS) მართონ ცვლილებები ინსტიტუციურ მოწყობებსა და

პროცესებში, მიწის უკეთესი პოლიტიკისა და კონცეპტუალური სტრუქტურის იდენტიფიცირებით, წარმატებული მმართველობის განსახორციელებლად. თეორიული თვალსაზრისით, პარადიგმა ადგენს პრინციპებისა და პროცესების მოდელს, რომელიც განსაზღვრავს მიწის მართვის სისტემების წარმატებული მუშაობის საერთო ორიენტირებს, რომელთა გარეშეც შეუძლებელია მიწის მდგრადი მართვის დამკვიდრება.

მიწის მართვა უფრო ფართოა, ვიდრე მიწის ადმინისტრირება. იგი მოიცავს ყველა საქმიანობას, რაც დაკავშირებულია მიწისა და ბუნებრივი რესურსების მართვასთან, რაც საჭიროა პოლიტიკური მიზნების განსახორციელებლად და მდგრადი განვითარების მისაღწევად. მიწის მართვა ამავე დროს პროცესებია, რომლის მეშვეობითაც ქვეყნის რესურსები ეფექტურად გამოიყენება (იმართება) (UNECE 1996). მიწის მართვა მოითხოვს ინტერდისციპლინურ უნარებს, რომლებიც მოიცავს ტექნიკურ, საბუნებისმეტყველო და სოციალურ მეცნიერებებს.

დასკვნა

საქართველოში მიწის მართვასთან დაკავშირებული თითქმის ყველა პრობლემა სათავეს იღებს მიწის რესურსების სახელმწიფოებრივი მართვიდან, რაც განპირობებულია იმით, რომ ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებულია საქართველოს მიწის რესურსების მართვის ეფექტიანი სისტემა, რომელშიც უნდა აისახოს ქვეყნის სამართლებრივი, პოლიტიკური, ორგანიზაციული, ეკონომიკური, სოციალური და ეკოლოგიური პირობები. მიწის რესურსების მართვის სისტემა წარმოადგენს რთულ, ერთმანეთთან ეკონომიკური ინტერესებით, სამართლებრივი ნორმებითა და სხვადასხვა იერარქიულ დონეზე ორგანიზაციული სტრუქტურებით დაკავშირებულ მთლიანობას. მიწის რესურსების გამოყენებაში არსებული მდგომარეობის მრავალმხრივი ასპექტების შესწავლა და ანალიზი ქმნის საფუძველს განვაცხადოთ, რომ – აუცილებელია თანამედროვე მსოფლიო გამოცდილების საერთო ტენდენციების შესწავლა, რათა აღნიშნულის გათვალისწინებით, ობიექტურად განისაზღვროს საქართველოს მი-

ნის რესურსების გამოყენების და დაცვის პოლიტიკის სწორი მიმართულებები, განხორციელების ოპტიმალური სტრატეგიული ღონისძიებები და მათ მართვასი სახელმწიფოს როლი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მინის მმართველობა, პაატა კოლუაშვილი, ჯუმბერ ფანჩულიძე, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი 2018;
2. მინის ინტეგრირებული პოლიტიკისა და შრომითი მიგრაციის გამოწვევები საქართველოში, საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი, თბილისი, 2018 წ;
3. მინის ადმინისტრირების სახელმძღვანელო პრინციპები, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ევროპის ეკონომიკური საბჭო, საზოგადოებრივ დასახლებათა კომიტეტი, მინის ადმინისტრირების სამუშაო ჯგუფი, თბილისი 2012 წ.;
4. მინის რესურსების მართვის ორგანიზაციულ-ეკონომიკური მექანიზმის ფორმირების თავისებურებანი საქართველოში, ნოდარ ჭითანავა, „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, 2020 წ., ივლისი - დეკემბერი;
5. An Introduction to Land Administration, Simon Hull , Rosalie Anne Kingwill, Technical Report , September 2020.;
6. Land Administration for Sustainable Development, Ian Phillip Williamson, Stig Enemark, Abbas Rajabifard, January 2009;
7. LAND POLICY AND LAND ADMINISTRATION Mark Marquardt, October 2012;
8. <https://www.fao.org/land-water/land/sustainable-land-management/ar>;
9. <http://www.economy.ge/?page=ecopolitic&s=43>.

REFERENCES:

1. Land Management, Paata Koguashvili, Jumber Panchulidze, Georgian Technical University, Tbilisi 2018;
2. The Challenges of Integrated Land Policy and Labor Migration in Georgia, St. Andrew the First-Called Georgian University of the Georgian Patriarchate, Tbilisi, 2018;
3. Guidelines for Land Administration, European Economic Council of United Nations Organization, Committee of Population Settlements, Working Group on Land Administration, Tbilisi 2012;
4. Formation Peculiarities of Organizational-economic Mechanism of Land Resources management in Georgia, Nodar Chitanava, "Business and Legislation", 2020, July - December;
5. An Introduction to Land Administration, Simon Hull , Rosalie Anne Kingwill, Technical Report , September 2020.;
6. Land Administration for Sustainable Development, Ian Phillip Williamson, Stig Enemark, Abbas Rajabifard, January 2009;
7. LAND POLICY AND LAND ADMINISTRATION Mark Marquardt, October 2012;
8. <https://www.fao.org/land-water/land/sustainable-land-management/ar>;
9. <http://www.economy.ge/?page=ecopolitic&s=43>.

THE SOCIO-POLITICAL ISSUES OF LAND MANAGEMENT

Paata Koguashvili

GTU Professor

paata_koguashvili@hotmail.com

Ana chipashvili

PhD student at the Faculty of

Agricultural Sciences and Biosystems Engineering

Of Georgian Technical University

For centuries the mankind believed that all living things, as well as natural resources, had arisen and existed for the benefit of mankind and that their use was possible without any restrictions. Such an approach by humans has done a great deal of damage to the environment.

The Climate change, high levels of air pollution, the threat of resource depletion, etc. - these are the problems that led the world to reconsider its classic development plan and focus on tomorrow, the health and well-being of future generations.

The Sustainable development is a system of community development that ensures human well-being, quality of life and the right of future generations to enjoy the most protected natural resources and environment from reversible quantitative and qualitative changes in the interests of community economic development and environmental protection. It is a form of economic growth that ensures the well-being of society and is based on the principle that the needs of the present must be met in a way that does not endanger future generations. Moreover, it implies creating conditions for the long-term economic development with maximum consideration of environmental issues.

They believe that development should be economically viable, socially equitable and environmentally friendly.

Keywords: Land Management, Land Administration, Land Policy.